

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МОЛОЧНОГО СКОТАРСТВА ПІВДНЯ УКРАЇНИ

М. І. Буюклу, старший науковий співробітник, директор асоціації червоної худоби України

ORCID: 0000-0003-2774-7924

А. В. Писаренко, кандидат сільськогосподарських наук

ORCID: 0000-0002-5234-2585

Інститут тваринництва степових районів імені М. Ф. Іванова
«Асканія-Нова» - Національний науковий селекційно-генетичний
центр з вівчарства

вул. Соборна, 1, смт Асканія-Нова, Каховський р-н,

Херсонська обл., 75230, Україна

e-mail: ascitsr_priemnaya@ukr.net

Сучасний стан ведення галузі молочного скотарства у південному регіоні України не може забезпечити потреби населення повноцінними продуктами харчування тваринного походження, а це є важливим економічним, соціальним і політичним фактором.

Згідно з останніми рекомендаціями Всесвітньої організації здоров'я (ВОЗ) у щоденний раціон людини повинні входити продукти, багаті на білки та мінеральні речовини, вуглеводи, вітаміни групи В. Джерелом забезпечення харчових потреб людини в останній час є молоко та молочні продукти, які займають найбільш питому вагу в щоденному раціоні. Споживання молока населенням, що проживає у південних областях порівняно з 2000 роком зросло на 15,9 кг і складає 184,3 кг на 1 душу, а по Україні 201,7 кг відповідно, тобто існує дефіцит повноцінного харчування людини.

Сучасний стан виробництва молока та молочних продуктів в Україні та у південному регіоні протягом останніх років значно відстають від їх потреби для харчування населення, що пов'язано з реорганізацією агропромислового комплексу та організаційною формою господарювання та ведення галузі молочного скотарства.

Починаючи з 1991 року, поголів'я великої рогатої худоби на Півдні України катастрофічно зменшується, що пов'язано з ліквідацією великих державних і кооперативних підприємств і як наслідок розвиток вітчизняного скотарства характеризується істотним спадом як чисельності великої рогатої худоби, так і обсягів виробництва продукції скотарства. Якщо у 1991 році чисельність

поголов'я великої рогатої худоби України становила 24,6 млн голів (у т. ч. 8,4 млн корів), то у 2001 р. – 9,1 (4,9); 2015 р. – 3,8 (2,2); 2019 р. – 3,5 (1,8); 2020 р. – 3,4 млн голів, у тому числі 1,5 млн корів. Якщо чисельність корів на Півдні України у 1991 році складала 2,9 млн голів (у т. ч. 0,4 млн у приватних господарствах населення), то у 2015 р. – 0,53 (0,44) млн відповідно, у 2019 р. – 0,44 млн голів, у тому числі 0,36 млн корів у населення, що складає 90,6% до загальної чисельності корів в регіоні, а у 1991 р. питома вага корів приватного сектора складала 13,8%. Суттєве зниження поголів'я великої рогатої худоби і в тому числі корів на Півдні України призвело до зменшення виробництва молока та молочних продуктів, а це в свою чергу вплинуло на рівень споживання молока, який до нормативів МОЗ складає 60% на 1 особу за рік.

У зв'язку з вищенаведеним виникає необхідність впровадження заходів відродження галузі скотарства на Півдні України, які б сприяли збільшенню виробництва тваринницької продукції, а саме: це інтенсифікація галузі, що передбачає поліпшення годівлі і утримання тварин і генетичне удосконалення тварин шляхом використання наявного генетичного потенціалу молочних порід, наведених у таблиці 1. Племінні та продуктивні якості тварин молочних порід, що розводяться в племінних господарствах Півдня України здатні забезпечити ріст молочної продуктивності товарного молочного скотарства тваринницьких підприємств різних форм власності.

Таблиця 1. Племінна база молочної худоби Півдня України

Порода	Стад	Корів, гол.	Надій, кг	% жиру	% білка
Українська чорно-ряба	8	1259	6124	3,79	3,18
Українська червоно-ряба	15	3612	7608	3,76	3,20
Українська червона молочна	16	3174	6658	3,90	3,25
Червона степова	6	1058	4348	4,09	3,17
Симентальська	2	450	6565	3,70	3,09
Голштинська	19	6175	8879	3,81	3,23
Англерська	3	204	4431	4,31	3,04

Генетичні ресурси (бугаїв-плідників) червоних порід Півдня України, оцінені за якістю потомства, є у наявності на

племпідприємствах південних областей. При цьому, використання кріоконсервованої спермопродукції дозволить скоротити термін покращання племінних та продуктивних якостей корів та збільшити виробництво молока, яке закупають молокопереробні підприємства для його переробки і виробництва високоцінних молочних продуктів для постачання у торгівельну мережу і покращити раціон харчування людей.

У спермосховищах племпідприємств Дніпропетровської, Донецької, Запорізької, Луганської, Одеської, Херсонської областей зберігається 2,3 млн. спермодоз, 97 бугаїв-плідників червоних порід (червоної степової, української червоної молочної, англєрської), оцінених за потомством і допущені до відтворення мають високий генетичний потенціал.

Продуктивність матерів 97 бугаїв-плідників мають надій 7901 кг з вмістом жиру 4,11%, червоної степової породи 7683 кг, 3,98%; жирномолочний тип червоної молочної 7831 кг, 4,2%, голштинізований тип відповідно 8607 кг, 4,2%. Матері 68 бугаїв-плідників української червоної молочної породи мають надій 8105 кг з вмістом жиру в молоці 4,2% та 340 кг молочного жиру.